

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO

z dnia 16 lipca 2003 r.

w przedmiocie ważności referendum ogólnokrajowego w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, wyznaczonego na dzień 8 czerwca 2003 r., w którym głosowanie przeprowadzono w dniach 7 i 8 czerwca 2003 r.

Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych:

Przewodniczący Prezes Sądu Najwyższego Walerian Sanetra,

Sędziowie Sądu Najwyższego: Krystyna Bednarczyk, Teresa Flemming-Kulesza, Katarzyna Gonera, Beata Gudowska, Józef Iwulski, Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Andrzej Kijowski, Roman Kuczyński, Jerzy Kuźniar, Jerzy Kwaśniewski, Zbi-

gniew Myszka, Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Herbert Szurgacz, Maria Tyszel, Barbara Wagner, Andrzej Wasilewski, Andrzej Wróbel,

protokolanci:

Magdalena Audycka-Wawryto, Agnieszka Maj,

z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej Ferdynanda Rymarza i zastępcy Prokuratora Generalnego Ryszarda Stefańskiego, po rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu jawnym w dniu 16 lipca 2003 r. zważył, co następuje:

I. Na mocy art. 90 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483) oraz art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. Nr 57, poz. 507 ze zm.) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podjął w dniu 17 kwietnia 2003 r. uchwałę w sprawie trybu wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej (M.P. Nr 19, poz. 291). W uchwale postanowiono, iż w tej sprawie zostanie przeprowadzone ogólnokrajowe referendum.

Tego samego dnia na podstawie art. 90 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 71 ust. 1 i 2 ustawy o referendum ogólnokrajowym Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podjął uchwałę o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 66, poz. 613). Pytanie referendalne otrzymało brzmienie: „Czy wyraża Pani / Pan zgodę na przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej?”.

II. Zgodnie z art. 125 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ważność referendum ogólnokrajowego stwierdza Sąd Najwyższy. Przepis art. 35 zdanie pierwsze ustawy o referendum ogólnokrajowym stanowi, że Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych rozstrzyga o ważności referendum, podejmując w tej sprawie uchwałę nie później niż w 60. dniu od dnia ogłoszenia wyniku referendum.

Sąd Najwyższy orzeka na podstawie sprawozdania Państwowej Komisji Wyborczej oraz uchwał wydanych w wyniku rozpoznania protestów.

III. Państwowa Komisja Wyborcza w sprawozdaniu stwierdziła, że głosowanie przeprowadzono w 25.165 komisjach obwodowych. W spisach osób uprawnionych do głosowania ujęto 29.868.474 osoby. Ustalając nieliczne i nieistotne przypadki naruszenia prawa, Komisja uznała, że nie miały one wpływu na wynik referendum.

W obwieszczeniu z dnia 9 czerwca 2003 r. (Dz. U. Nr 103, poz. 953) Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że w referendum wzięło udział 17.578.818 osób, to jest więcej niż połowa uprawnionych do głosowania (58,85 %), i większość głosów ważnych, to jest 13.516.612 (77,45 %), oddano za odpowiednią pozytywną, a zatem Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej uzyskał zgodę na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej.

IV. Do Sądu Najwyższego wpłynęło 98 protestów, z których 82 pozostawiono bez dalszego biegu, ponieważ nie spełniały wymagań przewidzianych w ustawie o referendum ogólnokrajowym. Ustawa ta w art. 33 ust. 1 stanowi, że protest może być wniesiony ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Protest powinien spełniać także wymagania wynikające z ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.). Protesty zostały pozostawione bez dal-

szego biegu, ponieważ: protest został wniesiony przed ustawowym terminem (1 sprawa); zarzuty przedstawione w proteście nie mieściły się w podstawach przewidzianych prawem (47 spraw), w szczególności dotyczyło to naruszenia przewidzianego w art. 39 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym zakazu prowadzenia kampanii referendalnej; w sprawie, w której wniesiono protest, była możliwość wniesienia skargi lub odwołania do sądu lub do Państwowej Komisji Wyborczej przed dniem głosowania (6 spraw); protest został wniesiony przez nieuprawniony podmiot (7 spraw); wnoszący protest nie sformułował w nim zarzutów oraz nie przedstawił ani nie wskazał dowodów, na których opart zarzuty (11 spraw); protestujący przebywający za granicą nie dołączył do protestu zawiadomienia o ustanowieniu swego pełnomocnika lub pełnomocnika do doręczeń zamieszkałego w kraju (1 sprawa); protest został wniesiony po terminie (9 spraw).

W odniesieniu do szesnastu protestów Sąd Najwyższy rozpoznał podniesione zarzuty. W ośmiu uchwałach Sąd Najwyższy uznał zarzuty za bezzasadne. W sześciu sprawach zarzuty były zasadne, lecz naruszenie prawa nie miało wpływu na wynik głosowania w obwodzie ani na wynik referendum.

Odmienne stanowisko Sąd Najwyższy zajął w dwóch sprawach. W uchwale z dnia 10 lipca 2003 r., III SW 56/03, Sąd Najwyższy stwierdził, że w obwodzie nr 14 w Etku doszło do naruszenia art. 25 ust. 2 pkt 1, 2 i 6 ustawy o referendum ogólnokrajowym przez dokonywanie niewłaściwych poprawek w podaniu ustalonej liczby osób uprawnionych do głosowania i liczby głosów ważnych oraz w podaniu w protokołach sporządzonych po pierwszym i drugim dniu głosowania różniących się od siebie danych dotyczących liczby kart do głosowania otrzymanych przez Komisję Obwodową, co czyni wątpliwą podaną liczbę osób, którym wydano karty do głosowania, lecz naruszenia te nie miały wpływu na wynik referendum, choć mogły mieć wpływ na wynik głosowania w obwodzie.

W uchwale z dnia 15 lipca 2003 r., III SW 125/03, Sąd Najwyższy ustalił, że zarzut kwestionujący poprawność liczenia przez Obwodową Komisję do Spraw Referendum nr 15 we Wrocławiu kart do głosowania wyjętych z urny wyborczej po zakończeniu głosowania w dniu 8 czerwca 2003 r., a w konsekwencji także kwestionujący wiarygodność danych o wyniku głosowania, jakie ujęte zostały w „Protokole głosowania w obwodzie” Obwodowej Komisji do Spraw Referendum nr 15 we Wrocławiu oraz zarzut, że w lokalu Obwodowej Komisji do Spraw Referendum nr 15 we Wrocławiu, w czasie trwania głosowania znajdowały się także nieopieczętowane karty do głosowania, które były wydawane osobom głosującym — okazały się zasadne, co mogło mieć wpływ na wynik referendum.

V. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej oraz Prokurator Generalny wniesli o uznanie referendum za ważne.

VI. Sąd Najwyższy stwierdził, że naruszenia prawa ustalone w uchwale z dnia 10 lipca 2003 r., III SW 56/03 i w uchwale z dnia 15 lipca 2003 r., III SW 125/03, stanowią podstawę do unieważnienia głosowania w ob-

wodach, których dotyczą, gdyż w obu przypadkach została podważona wiarygodność protokołu głosowania w obwodzie.

Sąd Najwyższy

podjął następującą uchwałę:

1. na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym unieważnia głosowanie w obwodzie nr 14 w Ełku i w obwodzie nr 15 we Wrocławiu;
2. na podstawie art. 35 ustawy o referendum ogólnokrajowym stwierdza, że referendum ogólnokrajowe w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, w którym głosowanie

zostało przeprowadzone w dniach 7 i 8 czerwca 2003 r.,

jest ważne.

Przewodniczący *Walerian Sanetra*
Prezes Sądu Najwyższego

Sędziowie Sądu Najwyższego: *Krystyna Bednarczyk, Teresa Flemming-Kulesza, Katarzyna Gonera, Beata Gudowska, Józef Iwulski, Kazimierz Jaśkowski, Andrzej Kijowski, Roman Kuczyński, Jerzy Kuźniar, Jerzy Kwaśniewski, Zbigniew Myszka, Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Herbert Szurgacz, Maria Tyszel, Barbara Wagner, Andrzej Wasilewski, Andrzej Wróbel*